

“सर्वासाठी घरे” संकल्पनेवर आधारित “प्रधानमंत्री
आवास योजनेची” राज्यात अंमलबजावणी
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृहनिर्माण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: प्रआयो.२०१५/प्र.क्र.११०/गृनिधो-२(सेल)

शिबीर कार्यालय, नागपूर,
दिनांक: ९ डिसेंबर, २०१५

वाचा -

केंद्रीय गृहनिर्माण व शहरी गरिबी निर्मुलन मंत्रालयाने निर्गमित केलेल्या प्रधानमंत्री
आवास योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना.

प्रस्तावना -

देशाला स्वातंत्र्य मिळून सन २०२२ पर्यंत ७५ वर्षे पूर्ण होत असून देशातील प्रत्येक कुटुंबाला जलजोडणी, शौचालयाची व्यवस्था, २४ तास वीज व पोहोचरस्ता या सुविधांसह पक्के घर असायला हवे, असे विचारात घेऊन पंतप्रधान महोदयांच्या "सन २०२२ पर्यंत सर्वासाठी घरे" या संकल्पनेच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाने नागरी भागाकरिता प्रधानमंत्री आवास योजना सुरु केली आहे . केंद्र शासनाने सदर योजना ही विशेषरित्या नागरी क्षेत्राकरिता लागू केली असून त्याअनुषंगाने सदर योजना राज्यातील नागरी स्वराज्य संस्थांच्या क्षेत्रात लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

२. केंद्र शासनाने जाहीर केलेल्या "सर्वासाठी घरे २०२२" या संकल्पनेवर आधारित प्रधानमंत्री आवास योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये खालील चार घटक समाविष्ट आहेत:-

- १) जमिनीचा साधनसंपत्ती म्हणून वापर करून त्यावरील झोपडपट्ट्यांचा “आहे तेथेच” पुनर्विकास करणे
- २) कर्ज संलग्न व्याज अनुदानाच्या माध्यमातून आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल आणि अल्प उत्पन्न घटकांसाठी परवडणाऱ्या घरांची निर्मिती करणे.
- ३) खाजगी भागीदारीद्वारे परवडणा-या घरांची निर्मिती करणे.
- ४) आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील लाभार्थ्यांद्वारे वैयक्तिक स्वरूपातील घरकुल बांधण्यास अनुदान.

३. वरीलपैकी घटक क्र. २ हा कर्ज संलग्न व्याजावरील अनुदानासंबंधी असून या घटकाची अंमलबजावणी या आदेशाच्या दिनांकापासून राज्यातील सर्व शहरांमध्ये लागू करण्यांत येईल. इतर घटक म्हणजेच घटक क्र. १, ३ व ४ विवरणपत्र "अ" मध्ये नमूद ५१ नागरी स्वराज्य संस्थांच्या कार्यक्षेत्रात लागू करण्यासही याद्वारे शासन मान्यता देत आहे.

४. घरकुलाचे किमान आकारमान नॅशनल बिल्डिंग कोड (NBC)ने पुरविलेल्या मानकांप्रमाणे असेल, तथापी जमीनीचे क्षेत्र पुरेसे नसेल तर लाभार्थ्यांच्या संमतीने राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीच्या मान्यतेने कमी क्षेत्रफळाची घरे बांधता येतील. असे करतांना घरामध्ये शौचालय सुविधा आवश्यक राहिल.

- अभियानांतर्गत बांधण्यात येणारी घरे ही कुटुंबातील कर्त्या महिलेच्या किंवा कुटुंबातील कर्ता पुरुष व महिला यांच्या संयुक्त नावावर असतील आणि कर्ती महिला सदस्य नसेल त्या ठिकाणी कर्ता पुरुषांच्या नावे घर राहिल.
- अभियानांतर्गत बांधण्यात येणाऱ्या घरांची सहकारी संस्था स्थापन करण्यास प्राधान्य देण्यात यावे / लाभधारकांना सहकारी संस्था स्थापन करण्यासाठी प्रोत्साहित करावे.
- लाभार्थी कुटुंबामध्ये पति-पत्नी व अविवाहित मुले (Children) यांचा समावेश असेल. या अभियानांतर्गत केंद्राकडून अनुदान / सहाय्य प्राप्त करून घेण्याकरीता, देशातील कोणत्याही भागात लाभार्थी कुटुंबातील व्यक्तीच्या मालकीचे पक्के घर नसावे.
- या योजनेअंतर्गत लाभार्थीची पात्रता प्रधानमंत्री आवास योजना, "सर्वासाठी घरे - (नागरी) च्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राहिल.
प्रस्तुत योजना अभियान स्वरूपात (कर्ज संलग्न व्याज सबसिडी घटक वगळता) केंद्र पुरस्कृत योजना म्हणून राबविण्यात येणार आहे.

५. अभियानाच्या घटकांच्या अंमलबजावणीची कार्यपध्दती :-

परीच्छेद २ मध्ये नमूद केलेले अभियानाखालील ४ घटक खालील कार्यपध्दतीने राबविण्यांत येतील.

(अ) **घटक क्रमांक एक:-जमिनीचा साधनसंपत्ती म्हणून वापर करून त्यावरील झोपडपट्ट्यांचा "आहे तेथेच "पुनर्विकास करणे:-** या घटकामध्ये जमिनीचा वापर साधनसंपत्ती म्हणून करून झोपड्यांचा विकास करणे अपेक्षित आहे. राज्यात महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ अंतर्गत याच तत्वावर मुंबई, पुणे, पिंपरी-चिंचवड, नागपूर व ठाणे येथे झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना राबविण्यात येत आहे. या योजना स्वयंसहाय्यित आहेत. ज्या नागरी स्वराज्य संस्थांच्या कार्यक्षेत्रात महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ च्या तरतुदीनुसार झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण स्थापित करून झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना राबविण्यात येत आहे व भविष्यात ज्या नागरी स्वराज्य संस्थेच्या कार्यक्षेत्र ही योजना नव्याने लागू केली जाईल त्या सर्व ठिकाणी महाराष्ट्र झोपडपट्टी (सुधारणा, निर्मूलन व पुनर्विकास) अधिनियम, १९७१ च्या तरतुदीनुसार झोपडपट्टी पुनर्वसन योजना (SRA Scheme) यापुढेही राबविले जाईल त्या शहरांबाबतीत घटक क्रमांक १ साठी केंद्र किंवा राज्य शासनाचा हिस्सा अनुज्ञेय राहणार नाही. या व्यतिरिक्त राज्यातील विवरणपत्र "अ" मध्ये नमूद अन्य नागरी स्वराज्य संस्थांमध्ये या योजनेखाली केंद्र शासनाच्या अनुदाना व्यतिरिक्त राज्य शासनाचे अनुदान म्हणून रुपये १ लक्ष प्रति घरकूल इतके अनुदान अनुज्ञेय राहिल. केंद्र शासनाच्या "सर्वासाठी घरे २०२२" या अभियानामधील या घटकासाठी निश्चित केलेली कार्यपध्दती व या शासन निर्णयात नमूद राज्य शासनाने निश्चित केलेल्या कार्यपध्दतीनुसार यासंदर्भातील प्रस्ताव सादर करणे प्रत्येक प्रकल्प अंमलबजावणी यंत्रणेस बंधनकारक राहिल. "सर्वासाठी घरे कृती आराखडा" व "वार्षिक अंमलबजावणी आराखडा" नागरी स्वराज्य संस्था तयार करतील व नमूद केलेल्या मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीसमोर मान्यतेसाठी सादर करतील. सर्वेक्षणाअंती झोपडपट्ट्यांच्या

विकासाकरिता तयार करण्यात येणारे प्रकल्प वर्धनक्षम होण्यासाठी सद्यःस्थितीत अस्तित्वात असणाऱ्या प्रचलित विकास नियंत्रण नियमावली/ तरतूदी/ अधिनियमामध्ये बदल करणे आवश्यक असल्यास असे बदल करण्याबाबतचा प्रस्ताव महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियमामधील तरतूदीनुसार कार्यवाही करून मान्य करून घेण्याची जबाबदारी संबंधित नागरी स्वराज्य संस्थांची राहिल. राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीस राज्य शासनाने मंजूर केलेला प्रति घरकुल राज्याच्या हिश्यांमध्ये प्रकल्पाच्या सुसाध्यतेसाठी २५ % पर्यंत बदल करण्याचे अधिकार राहतील.

(ब) घटक क्रमांक २:- कर्ज संलग्न व्याज अनुदानाच्या माध्यमातून आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल आणि अल्प उत्पन्न घटकांसाठी परवडणाऱ्या घरांची निर्मिती करणे. ही योजना राज्यातील सर्व नागरी क्षेत्रात राबविण्यांत येईल.

सदर घटकांतर्गत आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल व अल्प उत्पन्न गटातील लाभार्थ्यांना कर्ज संलग्न व्याज अनुदान योजना घरकुलाच्या निर्मितीकरिता व संपादनाकरिता असून यामध्ये कमी व्याज दरावर १५ वर्षाकरिता विवक्षित बँका/गृहनिर्माण वित्तीय कंपन्या व इतर संस्था उपलब्ध करण्यांत येईल. व्याजाच्या अनुदानाचा दर रुपये ६ लक्ष पर्यंत ६.५० % इतका राहणार असून १५ वर्षांचा कालावधी लक्षात घेऊन सदर व्याज अनुदानाची सध्याची किंमत (Net Present Value) संबंधित बँकांकडे केंद्र शासकीय यंत्रणांमार्फत थेट जमा करण्यांत येणार आहे. सदर अनुदानासह असणाऱ्या कर्जाची कमाल मर्यादा रु. ६ लक्ष इतकी असून त्यापुढील कर्ज हे अनुदान विरहीत असेल.

सदर घटकाचे संनियंत्रण व आढावा हा केंद्र शासनाद्वारे घेण्यांत येईल. ही योजना केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार बँकांमार्फत राबविण्यांत येईल. राज्यस्तरावर समन्वयाचे काम "स्टेट लेव्हल बँकर्स कमिटी" व जिल्हा स्तरावर जिल्हाधिका-यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय बँकर्स समिती त्या त्या जिल्हयातील घटक क्र. २ मधील योजनांची अंमलबजावणीचे संनियंत्रण करतील. राज्यस्तरीय बँकर्स समिती व जिल्हास्तरीय बँकर्स समितीच्या बैठकीत सदर योजनाचा अंमलबजावणीचा आढावा नियमितपणे घेण्यात यावे असे शासनाचे आदेश देण्यात येत आहेत.

(क) घटक क्रमांक ३:-भागीदारी तत्वावर परवडणा-या घरांची निर्मिती:- सदर घटकांतर्गत आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकातील व्यक्तींकरिता शासकीय यंत्रणा व खाजगी संस्थांशी भागीदारी करून घरकुलांच्या निर्मितीचे उद्दिष्ट आहे. अशा प्रकल्पांकरिता केंद्र शासनाकडून रुपये १.५० लक्ष प्रति घरकुल इतके अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. या घटकाखाली ३० चौरस मीटर चटई क्षेत्रापर्यंतची घरकुले अनुज्ञेय आहेत. या घटकाखाली राज्य शासनमार्फत प्रति घरकुल रु. १ लक्ष इतके अनुदान अनुज्ञेय राहिल. या घटकांतर्गत सादर करण्यात येणा-या प्रकल्पामध्ये किमान २५० घरकुले असणे आवश्यक असून यातील किमान ३५% घरे आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी असणे आवश्यक आहे. या प्रकल्पासाठी खाजगी तसेच शासकीय/निमशासकीय संस्था स्वतंत्रपणे देखील सहभागी होऊ शकतील.

सदर योजनेखाली घरकुलांचे क्षेत्रफळ/ किंमत इ. बाबी निश्चित करण्याचे अधिकार राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीस राहतील.

या घटकाखाली प्राप्त प्रकल्पांना राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समिती व केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समिती यांचे मान्यतेने राबविण्यास मान्यता देण्यांत येत आहे.

(ड) घटक क्रमांक ४:- आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकातील लाभार्थ्यांना व्यक्तिगत स्वरूपात घरकुल बांधण्यास अनुदान:-

आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल गटातील पात्र कुटुंबांना त्यांच्या स्वतःच्या मालकीच्या जागेवर नवीन घरकुल बांधण्यास अथवा राहत्या घराची वाढ करण्यास केंद्र शासनाडून रुपये १.५० लक्ष पर्यंत अनुदान उपलब्ध करण्यात येईल. परंतु अशा लाभार्थ्यांचा समावेश सर्वांसाठी घरे कृती आराखडयात असणे आवश्यक आहे. या घटकाखाली राज्य शासनाचे अनुदान रु.१ लक्ष पर्यंत राहिल. अनुदानाची रक्कम राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समिती मान्य करील. पात्र लाभार्थ्यांचा प्रस्ताव आवश्यक कागदपत्रांसह नागरी स्वराज्य संस्थांकडे सादर केल्यानंतर नागरी स्वराज्य संस्थांद्वारे योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार छाननी केली जाईल व लाभार्थ्यांची आर्थिक क्षमता विचारात घेऊन शहर विकास आराखडयाशी अथवा सर्वांसाठी घरे कृती आराखडयाशी सुसंगत असणारे प्रस्ताव एकत्र करून राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीसमोर मान्यतेसाठी सादर करतील.

६. लाभार्थ्यांच्या निवडीबाबत सर्वसाधारण अटी:-

(१) घटक क्र. १ साठी लाभार्थी म्हणून पात्रता महाराष्ट्र झोपडपट्टी(सु.नि. व पु.) अधिनियम, १९७१ मधील तरतूदीनुसार राहिल.

(२) गृहनिर्माण विभागाच्या दि. २४.०३.२०१४ च्या शासन निर्णयानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल व अल्प उत्पन्न गटातील व्यक्तीकरिता आर्थिक उत्पन्नाची मर्यादा निश्चित केलेल्या आहेत. या केंद्र शासनाद्वारे या योजनेमध्ये विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा कमी आहेत. राज्य शासनाद्वारे निश्चित केलेल्या मर्यादेशी केंद्र शासनाचा समतोल आणण्याची आवश्यकता लक्षात घेऊन केंद्र शासनाने विहित केलेल्या आर्थिक मर्यादेपर्यंत राज्य शासनाने निश्चित केलेल्या मर्यादेत खालीलप्रमाणे वाढ करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

गट	प्रतिवर्ष आर्थिक मर्यादा (रुपयामध्ये)		
	केंद्र	राज्य	राज्यासाठी सुधारित आर्थिक मर्यादा
आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील लाभार्थी	रु. ३,००,०००/- पर्यंत	रु.१,८०,०००/- (अल्प उत्पन्न गट) पर्यंत	रु. ३,००,०००/-पर्यंत
अल्प उत्पन्न गटातील लाभार्थी	रु. ३,००,००१ ते रु. ६००,०००/- पर्यंत	रु. १,८०,००१ ते रु. ४,८०,०००/-पर्यंत	रु. ३,००,००१/- ते रु. ६,००,०००/- पर्यंत

घटक क्र. १ व्यतिरिक्त इतर घटकांसाठी पात्रता ही प्रधानमंत्री आवास योजना, "सर्वांसाठी घरे - (नागरी) च्या मार्गदर्शक सूचनानुसार राहिल.

७. राज्यस्तरीय मंजूरी व संनियंत्रण समिती:-

"सर्वासाठी घरे " या अभियानांतर्गत केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे काही फेरफारासह राज्याचे मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली खाली नमूद राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यांत येत आहे.

अ.क्र.	सदस्याचे पदनाम	
१	मुख्य सचिव	अध्यक्ष
२	प्रधान सचिव, गृहनिर्माण विभाग	सदस्य
३	प्रधान सचिव (नवि-१) नगर विकास विभाग	सदस्य
४	प्रधान सचिव (नवि-२) नगर विकास विभाग	सदस्य
५	प्रधान सचिव/अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग	सदस्य
६	प्रधान सचिव/अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग	सदस्य
७	प्रधान सचिव, पर्यावरण विभाग	सदस्य
८	प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग	सदस्य
९	संयोजक, स्टेट लेव्हल बँकर्स कमिटी	सदस्य
१०	अभियान संचालक, सर्वासाठी घरे अभियान	सदस्य सचिव

समिती आवश्यक वाटेल त्या इतर विशेष अधिकारी/तज्ञांना निमंत्रित करू शकेल.

समितीची कार्यकक्षा व अधिकार

- १) योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार अभियानाची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर असेल.
- २) "सर्वासाठी घरे कृती आराखडा" मान्य करणे.
- ३) वार्षिक अंमलबजावणी आराखडयास मंजूरी देणे.
- ४) विविध घटकांतर्गत सादर होणा-या तपशीलवार प्रकल्प प्रस्तावास मान्यता देणे.
- ५) वार्षिक गुणवत्ता संनियंत्रण आराखडयास मान्यता देणे.
- ६) राज्याद्वारे शहरांकरिता मान्य करण्यांत आलेल्या प्रकल्पांच्या प्रगतीचा आढावा.
- ७) अभियानाच्या अंमलबजावणीचे संनियंत्रण
- ८) अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरिता उपस्थित अन्य बाबीबाबत निर्णय घेणे.

८. राज्य अभियान संचालनालय व राज्यस्तरीय तांत्रिक कक्ष

सादर अभियानाची राज्यामध्ये प्रभावीपणे अंमलबजावणी करण्यासाठी राज्य अभियान संचालनालय स्थापन करण्यांत येत आहे. या अभियानांतर्गत राबविण्यात येत

असलेल्या राज्यातील सर्व प्रकल्पांवर देखरेख व संनियंत्रण या संचालनालयाचे असेल. या संचालनालयाच्या प्रमुख पदी धारावी पुनर्वसन प्रकल्प मुंबईच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी या सचिव दर्जाच्या अधिका-याची संचालक, राज्य अभियान संचालक म्हणून नियुक्ती करण्यांत येत आहे. अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनांमध्ये नमूद केल्यानुसार राज्यस्तरीय तांत्रिक कक्षाकरिता खाली नमूद पदांची निर्मिती करण्यास व हे अभियान संचालनालयास उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यांत येत आहे:-

१	अभियांत्रिकी क्षेत्रातील तज्ञ	२ पदे	मार्गदर्शक तत्वानुसार या पदांचे वेतनमान केंद्र शासनाकडून स्वतंत्रपणे निश्चित करण्यांत येणार असून ती निश्चिती होईपर्यंत सध्या राजीव आवास योजनेतील मानकाप्रमाणे वेतन अनुज्ञेय ठरविण्यांत येईल.
२	बांधकाम तंत्रज्ञानी	१ पद	
३	सामाजिक विकास तज्ञ	१ पद	
४	नागरी नियोजन तज्ञ	१ पद	
५	माहिती व तंत्रज्ञान क्षेत्रातील तज्ञ	२ पदे	
६	प्रकल्पाच्या आर्थिक मुल्यमापनासाठी तज्ञ	१ पद	
७	प्रशासकीय कामकाजासाठी सह/उप संचालक	२ पदे	
एकुण		१० पदे	

याकरिता लागणारा निधी केंद्र शासन व राज्य शासन यांच्यात ७५:२५ या प्रमाणात राहिल. हे कर्मचारी अभियान संचालकांच्या अधिपत्याखाली कार्यरत राहतील. याव्यतिरिक्त अभियान संचालनालयास आवश्यक सहाय्यक कर्मचारीवृंद विभागाच्या नियंत्रणाखालील संस्थांमधून उसनवारी तत्वावर उपलब्ध करून घेण्यांत येईल. वरील पदनिर्मितीस केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समितीच्या मान्यतेच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे.

संचालनालयाची कार्यकक्षा:-

- १) प्रधानमंत्री आवास योजनेअंतर्गत केंद्र शासनाकडे सादर करण्याकरीता राज्यातील सुकाणू अभिकरणांकडून प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करून असे प्रस्ताव राज्य शासनाच्या राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीसमोर सादर करणे व त्यास मान्यता प्राप्त करून घेणे.
- २) राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीद्वारे मान्य करण्यात आलेल्या प्रस्तावानुसार केंद्र शासनाच्या केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समितीकडून अशा प्रकल्पांना निधी वितरीत करून घेणे.
- ३) केंद्र शासन व राज्य शासन यांच्याकडून प्राप्त होणा-या अनुदानाचे व्यवस्थापन करणे.
- ४) नागरी स्वराज्य संस्था/राज्याशी इतर संलग्न संस्था यांना अनुदान वितरित करणे.
- ५) वितरीत केलेल्या अंमलबजावणी यंत्रणांकडून खर्च करण्यात आलेल्या निधीचे

उपयोगिता प्रमाणपत्र घेऊन पुढील हप्त्याचे वितरण केंद्र शासनाकडून संमत करून घेणे व अंमलबजावणी यंत्रणांना उपलब्ध करून घेणे.

- ६) केंद्र शासनाने मंजूर केलेल्या योजनेच्या प्रत्यक्ष कामावर व त्यांच्या आर्थिक प्रगतीवर जातीने लक्ष देणे.
- ७) संमती ज्ञापन करारानुसार राज्याने अनिवार्य अटीच्या पूर्ततेच्या अंमलबजावणी वर लक्ष ठेवणे.
- ८) राज्य शासनाद्वारे वेळोवेळी देण्यात आलेल्या सुचनांच्या अनुषंगाने कार्यवाही करणे.
- ९) अभियानाच्या अंमलबजावणीसंदर्भात शहरस्तरीय तांत्रिक कक्षास आवश्यकतेनुसार मार्गदर्शन करणे.
- १०) अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरिता इतर काही संबंधित बाबी उपस्थित झाल्यास त्या विचारात घेण्यांत याव्यात

९. **सुकाणू अभिकरण:-** या योजनेतील विविध घटकांतर्गत प्राप्त होणाऱ्या प्रस्तावांची छाननी करण्याकरिता **सुकाणू अभिकरण** म्हणून खालील संस्था असतील:-

अ.क्र.	घटकाचे नांव	कार्यक्षेत्र	संस्था
१	घटक क्र.१: जमिनीचा साधनसंपत्ती म्हणून वापर करून त्यावरील झोपडपट्ट्यांचा "आहे तेथेच" पुनर्विकास करणे	विवरणपत्र "अ" मधील शहरे	महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण
२	घटक क्र. २: कर्ज संलग्न व्याज अनुदानाच्या माध्यमातून आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल आणि अल्प उत्पन्न घटकांसाठी परवडणाऱ्या घरांची निर्मिती करणे.	संपूर्ण राज्यासाठी	राज्यस्तरीय बँकर्स समिती
२	घटक क्र.३ : भागीदारी तत्वावर परवडणारी घरे निर्माण करण्याचे प्रकल्प	संपूर्ण राज्यासाठी	महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण
३	घटक क्र.४ : वैयक्तिक घरकुल बांधण्याचे प्रकल्प	संपूर्ण राज्यासाठी	महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण

१०. **शहरस्तरीय तांत्रिक कक्ष:-**

या अभियानांतर्गत संबंधित शहराकरिता मार्गदर्शक सूचनानुसार तज्ञांची (चार पर्यंत) नियुक्ती करण्यास मान्यता देण्यांत येत आहे. या नियुक्त्यांना केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समितीची मान्यता आवश्यक राहिल. शहराच्या आकारमानानुसार शहरस्तरीय तांत्रिक कक्षातील तज्ञांच्या कमाल संख्येत वाढ करण्याचे अधिकार केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समितीस असतील. याबाबतचे

प्रस्ताव राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीमार्फत केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समितीसमोर सादर करणे आवश्यक राहिल. शहरस्तरीय तांत्रिक कक्षाचे प्रमुख हे नागरी स्वराज्य संस्थेचे प्रशासकीय प्रमुख यथास्थिती आयुक्त / मुख्य अधिकारी असतील व या कक्षाचे प्रमुख कार्य हे शहराचा सर्वासाठी घरे कृती आराखडा तयार करणे व वार्षिक अंमलबजावणी आराखडा तयार करून त्याची अंमलबजावणी करणे, हे असेल. सदर कक्षातील तज्ञांच्या पदावर कंत्राटी पध्दतीने अथवा प्रतिनियुक्तीने अथवा उसनवारी तत्वावर नेमणूका करण्यात येतील. या कक्षाकरीता होणारा खर्च हा केंद्र शासन व राज्य शासनाच्या निधीतून ७५ : २५ या प्रमाणात भागविण्यात यावा. या प्रयोजनाकरीता लागणारा राज्य हिश्याचा निधी विभागाच्या उपलब्ध नियतव्ययातून उपलब्ध करून घेण्यात येईल.

११. प्रकल्प अंमलबजावणी यंत्रणा-

अ.क्र.	घटक	संस्था
१	घटक क्र. १	संबंधित झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण व नागरी स्वराज्य संस्था. शिवशाही पुनर्वसन प्रकल्प मर्यादितच्या कार्यक्षेत्रामध्ये झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरणाच्या सहमतीने
२	घटक क्र. २	या अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार.
३	घटक क्र. ३	नागरी स्वराज्य संस्था, सिडको, म्हाडा, शिवशाही पुनर्वसन प्रकल्प, पिंपरी चिंचवड नविन शहर विकास प्राधिकरण, नागपूर सुधार प्रण्यास व तत्सम शासकीय व निमशासकीय संस्था.
४	घटक क्र. ४	संबंधित नागरी स्वराज्य संस्था.

१२. प्रस्ताव सादर करण्याची कार्यपध्दती

या अभियानांतर्गत योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करून प्रस्ताव सादर करण्याची जबाबदारी संबंधित प्रकल्पाची अंमलबजावणी करणा-या यंत्रणांची राहिल. अशा यंत्रणांनी सुकाणू अभिकरणामार्फत व अभियान संचालकामार्फत राज्यस्तरीय मान्यता व संनियंत्रण समितीला प्रस्ताव सादर करणे आवश्यक आहे

नागरी स्वराज्य संस्थाद्वारे "सर्वासाठी घरे कृती आराखडा" व "वार्षिक अंमलबजावणी आराखडा" तयार करण्याकरिता काही कालावधी लागणार असल्याने जे प्रस्ताव सहजरित्या या आराखड्यांचा भाग होऊ शकतील असे प्रस्ताव प्रकल्प अंमलबजावणी यंत्रणा संबंधित सुकाणू अभिकरणांमार्फत अभियान संचालनालयास सादर करू शकतील. तथापि, याचा समावेश "सर्वासाठी घरे कृती आराखडा " व "वार्षिक अंमलबजावणी आराखडा " मध्ये समाविष्ट करणे याची दक्षता घेण्याची जबाबदारी नागरी स्वराज्य संस्थांची राहिल.

१३. केंद्र शासनाच्या "केंद्रीय मान्यता व संनियंत्रण समिती" (CSMC) द्वारे मान्य करण्यांत आलेल्या प्रकल्पाच्या प्रभावी व कालबद्ध अंमलबजावणीची प्राथमिक जबाबदारी राज्य अभियान संचालकांच्या देखरेखीखाली प्रस्ताव सादर करणा-या संस्थांची राहिल. नगरपालिका/नगरपरिषदेच्या प्रकल्पाबाबत ज्या ठिकाणी नगरपालिका/नगरपरिषदा प्रकल्प अंमलबजावणी करतात त्या ठिकाणी जिल्हाधिका-यांनी नियमितपणे आढावा घ्यावा.

१४. सवलती :-

अ) महसूल व वन विभाग यांचा शासन निर्णय क्र. जमीन २०१५/प्र.क्र.४५/ज-१, दिनांक १ जून, २०१५ नुसार सदर योजनेकरिता जमिनीचा आगाऊ ताबा देण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहिल. योजनेअंतर्गत विवक्षित प्रस्ताव सादर करतांना त्यातील अटी व शर्ती पूर्ण होतील याची दक्षता अंमलबजावणी यंत्रणांची राहिल.

ब) शासकीय जमिनीवरील झोपड्यांच्या जागेवर घरे बांधण्यासाठी अकृषिक परवानगी व त्यासंदर्भातील शुल्कामध्ये सवलती देण्यासंदर्भात महसूल व वन विभागाकडील निर्गमित आदेशातील कार्यपध्दतीप्रमाणे अनुज्ञेय राहिल.

क) या योजनेतील घरांसाठी मुद्रांक शुल्क व नोंदणी फी संदर्भात काही सवलती द्यावयाचे असल्यास या संदर्भात महसूल व वन विभागाकडून स्वतंत्रपणे आदेश निर्गमित करण्यांत येईल.

ड) कॅडेस्ट्रल सर्वेसाठीच्या फी मध्ये सवलत देण्यासंदर्भात आदेश महसूल व वन विभागामार्फत स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यांत येईल.

१५. सर्वेक्षण

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये विहित केलेल्या नमुन्यामध्ये विविध घटकांतर्गत मागणीबाबतच्या सर्वेक्षणाची जबाबदारी खालीलप्रमाणे असेल:-

अ.क्र.	शहरे	सर्वेक्षण करणारी संस्था
१.	बृहन्मुंबई महानगर पालिका क्षेत्रात घटक क्र. १ साठी झोपड्यांचे सर्वेक्षण	झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, मुंबई.
२.	मुंबई महानगर प्रदेशातील इतर घटकांतर्गत मागणी निश्चित करण्यासाठी करावयाचे सर्वेक्षण	महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण
३.	वरील १ व २ व्यतिरिक्त	संबंधित नागरी स्वराज्य संस्था

ज्या शहरांनी राजीव आवास योजनेअंतर्गत सर्वेक्षणाचे काम पूर्ण केले आहे अशा शहरांना सदर सर्वेक्षणास अनुलक्षून प्रस्ताव सादर करण्यास अनुमती दर्शविण्यांत येत आहे.

नागरी स्वराज्य संस्थांनी सादर केलेल्या "सर्वासाठी घरे कृती आराखडा" व "वार्षिक अंमलबजावणी आराखडा" यातील विविध घटकांतर्गत गृहनिर्मितीचे प्रस्ताव सादर करतांना प्रकल्प वर्धनक्षम होण्याच्या दृष्टीने सद्यस्थितीतील अस्तित्वात असणा-या तरतूदी/ नियम/ नियमावली/ अधिनियम इ. मध्ये आवश्यक बदल करण्यासाठी संबंधित प्रशासकीय विभागांनी आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

१६. या योजनेसाठी होणारा खर्च केंद्र हिश्यासाठी मागणी क्रमांक Q३, मुख्य लेखाशिर्ष २२१६ गृहनिर्माण, १०३ गृहनिर्माण मंडळांना सहाय्यक अनुदाने, (०८) (०१) सर्वासाठी घरे-अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थांना अनुदाने,(केंद्र हिस्सा)(२२१६२९९६) आणि राज्य हिश्यासाठी मागणी क्रमांक Q३, मुख्य लेखाशिर्ष २२१६ गृहनिर्माण, १०३ गृहनिर्माण मंडळांना सहाय्यक अनुदाने, (०८) (०२)

सर्वासाठी घरे-अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थांना अनुदाने,(राज्य हिस्सा)(२२१६३००७) या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यांत यावा.

१७. हा शासन निर्णय नियोजन, वित्त, महसूल व नगरविकास विभागाचे अभिप्राय विचारात घेऊन राज्य मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयान्वये निर्गमित करण्यांत येत आहे.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१५१२१०१०४९०३९००९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स. शं. जगदाळे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, (पत्राने)
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
३. मा.मंत्री (गृहनिर्माण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. मा.राज्यमंत्री (गृहनिर्माण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२.
५. मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
६. मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
७. सर्व विधानसभा सदस्य व सर्व विधानपरिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ.
८. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई-३२.
९. उपाध्यक्ष व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१.
१०. मुख्य अभियंता-२, राज्यस्तरीय समन्वय अधिकारी, जेएनएनयुआरएम कक्ष, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१.
११. प्रधान महालेखापाल, महाराष्ट्र-१(लेखा व अनुज्ञेयता)/लेखापरीक्षा, मुंबई.
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ लेखापरीक्षा, नागपूर.
१३. मुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोंकण विभाग, नवी मुंबई.
१४. उपमुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा कोंकण विभाग, नवी मुंबई.

१५. संबंधित कोषागार अधिकारी, (शासन निर्णयासोबतच्या विवरणपत्रानुसार)
१६. वित्त नियंत्रक, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई.
१७. अधिदान व लेखा अधिकारी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१.
१८. निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ, गृहनिर्माण भवन, वांद्रे (पूर्व), मुंबई-५१.
१९. मुख्य अधिकारी, अमरावती /पुणे /नागपूर गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास मंडळ.
२०. प्रधान सचिव, वित्त विभाग तसेच वित्त विभागांतर्गत (व्यय-३, अर्थसंकल्प १७ व अर्थोपाय कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई.
२१. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग (का.१४६१), मंत्रालय, मुंबई-३२.
२२. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२३. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२४. प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२५. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
२६. उप संचालक (एम) भारत सरकार, शहर कार्या आणि रोजगार मंत्रालय, शहरी रोजगार व दारिद्र्य निर्मुलन विभाग (संनियंत्रण कक्ष) निर्माण भवन, नवी दिल्ली (नोंदणीकृत डाकेने)
२७. सह संचालक, लेखा व कोषागरे कॉम्प्युटर सेल, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला मंत्रालयासमोर, मुंबई.
२८. संबंधित महानगरपालिकांचे आयुक्त /नगरपालिकेचे मुख्याधिकारी, (शासन निर्णयासोबतच्या विवरणपत्रानुसार)
२९. निवडनस्ती/गृनिधो-२ (सेल) कार्यासन, गृहनिर्माण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

विवरणपत्र "अ"

अ.क्र.	शहराचे नाव	अ.क्र.	शहराचे नाव
१.	बृहन्मुंबई	२७.	इचलकरंजी
२.	पुणे	२८.	जालना
३.	नागपूर	२९.	भुसावळ
४.	पिंपरी चिंचवड	३०.	पनवेल
५.	ठाणे	३१.	सातारा
६.	नाशिक	३२.	बीड
७.	नवी मुंबई	३३.	यवतमाळ
८.	सोलापूर	३४.	गोंदिया
९.	औरंगाबाद	३५.	बार्शी
१०.	कल्याण-डोंबिवली	३६.	अचलपूर
११.	कोल्हापूर	३७.	उस्मानाबाद
१२.	सांगली	३८.	नंदूरबार
१३.	अमरावती	३९.	वर्धा
१४.	मिरा भाईंदर	४०.	उदगीर
१५.	उल्हासनगर	४१.	हिंगणघाट
१६.	भिवंडी	४२.	अंबरनाथ
१७.	अहमदनगर	४३.	बदलापूर
१८.	अकोला	४४.	बुलढाणा
१९.	जळगाव	४५.	गडचिरोली
२०.	नांदेड वाघाळा	४६.	वाशिम
२१.	धुळे	४७.	भंडारा
२२.	मालेगाव	४८.	हिंगोली
२३.	वसई विरार	४९.	रत्नागिरी
२४.	लातूर	५०.	अलिबाग
२५.	परभणी	५१.	सावंतवाडी
२६.	चंद्रपुर		